

Történelmi sodrásban - Ügynökügy: újra, megint, még mindig

2012 április 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A német szövetségi gy?lés Joachim Gauckot választotta államf?vé, a különböz? gyanús ügyek miatt elnöki tisztér?l lemondó Christian Wulff helyére.

Az élete nagy részét a volt NDK-ban leél? lelkészt a demokrácia prédikátorának is nevezik, s az ? politikai küzdelmének az eredménye, hogy az egykori Stasi-iratok közel teljes kör?en nyilvánosságra kerültek. Nem úgy, mint idehaza, ahol 22 éve van újra és újra napirenden az ügynökkérdés, ám az akták, listák, besúgások, életmegnyomorítók, diktatúram?ködtet?k 22 évvel a rendszerváltás után is ?rizhetik inkognitójukat, vagy netán oktathatják a demokráciát a parlamenti patkó bármely szegletéb?l.

A maszatolás egyértelm? az ügynökügy kapcsán, ahogy a számonkérés, felel?sség, a megtisztulás kapcsán is csak addig jutott a kormány a lusztrációban, hogy az MSZP kommunista utódpárt és így felel?s az elmúlt diktatúra b?neiért.



A javaslat, amely mellé akkor egyedül Wittner Mária állt oda, hogy 2014-ben ne indulhasson sem önkormányzati sem országgy?lési választáson, aki funkcionáriusként vett részt az állampárt közéletében, már rég lekerült napirendr?l, hiszen túl sok pártban túl sok az érintett. Most pedig az ügynöklisták kapcsán kapkodjuk a fejünket lassan egy hónapja, s azt halljuk, hogy miközben az ellenzék – beleértve a kommunista utódpárt MSZP-t is – egységesen támogatta a már múlt év december 12-én Schiffer András által beterjesztett „Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételér?l” cím? indítványt, addig a kormánypártok, nemcsak hogy megosztottak a kérdésben, de azóta le is szavazták a javaslatot.

A Lehet Más a Politika javaslatának lényege az volt, hogy német mintára bárki nyíltan hozzájuthasson az ügynökaktákhoz.

Schiffer a szavazás el?tt Németországot és az új államf?jelöltet, Joachim Gauckot hozta fel pozitív példának. Szerinte Gaucknak köszönhet?en nem képzelhet? el az, hogy Németországban a német szocialista párt egykori cenzora demokráciáról oktassa ki a Bundestagot vagy hogy „egy volt NDK-s miniszter szociáldemokratát játsszon húsz évvel a rendszerváltás után”. Schiffer azt is leszögezte, hogy Magyarország addig nem lehet jogállam, amíg ilyen horderej? kérdések elkenhet?k.

Kormányoldalról senki sem akart hozzászólni a témához. Ertsey Katalin pedig azok nevében beszélt, akik az utolsó olyan generációhoz tartoznak, akikr?l az 1980-as évek végén jelentettek az egyetemista társaik – mondjuk az olyanok, mint a Nagy Kalandor. A kormánypártok a kérdéses ügyben nem szólaltak fel, és az ügynöklista nyilvánosságra hozását egyhangú többséggel leszavazták. Ezzel Magyarország lett a térség utolsó országa, ahol ezt a kérdést nem sikerült megnyugtatóan rendezni. A vita tehát február 20. óta tart megint, és újra felborzolta a politikai kedélyeket.

Különösen az a tény, hogy olyan fontos fideszes képvisel?k is a javaslat ellen szavaztak, akik korábban pont a Schiffer-javaslatba foglalt álláspontot képviselték éveken keresztül. A javaslatot a 226 fideszes képvisel?b?l 154 szavazta le.

Talán meglep?, de közöttük volt Budai Gyula, Cser-Palkovics András, Hende Csaba, Kubatov Gábor, Nyitrai Zsolt, Orbán Viktor, Papcsák Ferenc, Pokorni Zoltán, Répássy Róbert, Rogán Antal és Szijjártó Péter is. A KDNP-b?l 17-en, köztük Rétvári Bence, Semjén Zsolt szavaztak nemmel, míg az MSZP, az LMP és a Jobbik soraiban, valamint a független képvisel?k közül senki sem szavazta le a javaslatot, P?sze Lajos kivételével.

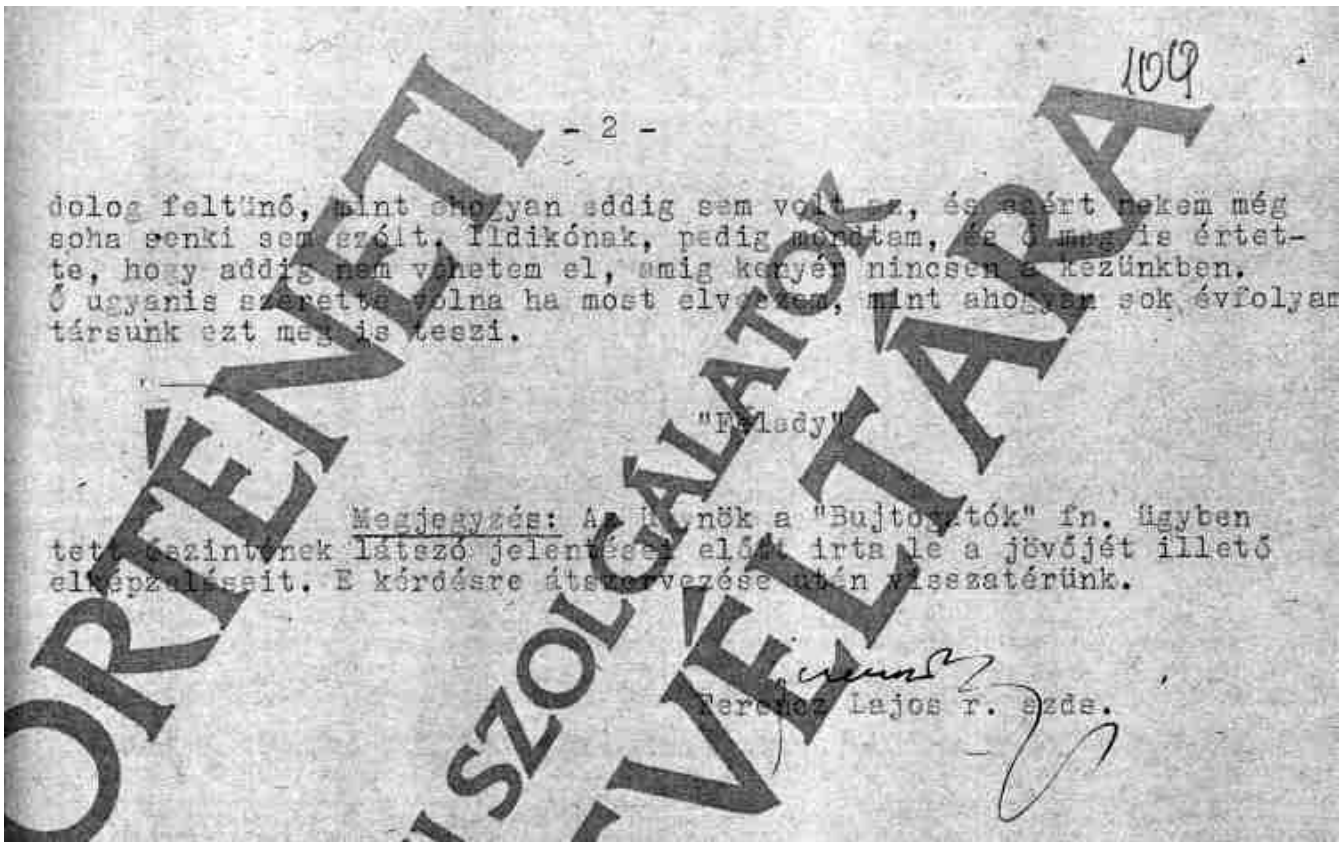
A teremben jelen volt, de nem szavazott a Fidesz soraiból Lázár János, Navracsics Tibor és Varga Mihály, a KDNP-b?l Harrach Péter, míg az MSZP oldalán Mesterházy Attila és Nyakó István nem nyomtak gombot. Sokakat az is meglepett, hogy a mindig következetesen antikommunista Wittner Mária a szavazáson tartózkodott.

A javaslat mellett mindössze 24 kormánypárti képvisel? állt ki, köztük Balog Zoltán, Gulyás Gergely és L. Simon László is.

Március 5-én aztán a téma komoly vitát váltott ki a Fidesz-frakcióban, mert Lázár János, a Fidesz frakcióvezet?je egy sajtótájékoztatón azt mondta: ? támogatta volna az ügynökügy rendezését, de álláspontjával kisebbségben van a képvisel?csoportjában. Csakhogy Lázár kijelentését a frakcióban sérelmezték, mert a kérdésr?l nem volt szavazás a képvisel?csoportban. Vagyis, hogy mi a többségi vagy a kisebbségi álláspont, azt a frakcióvezet? nem tudhatta.

Orbán Viktor ugyancsak március 5-én a parlamentben azt mondta, hogy a frakcióban az ügynökmúlt feltárásáról komoly vita folyik, s csak ezek lezárása után tudnak megfelel? javaslattal el?állni. Ugyanez volt a helyzet annak idején a felel?sségre vonási törvény kapcsán is. S végül egy minden megtisztulásra alkalmatlan javaslat lett elfogadva, amelynek eredményeként egyetlen közéleti szerepl? sem kell távozzon a politikai arénából, nemhogy helyi, de még országos szinten sem. Igaz, Biszku Béla törvényszékre c?gölhet?.

Vajon mi jelentett volna valódi megtisztulást? Ha néhány ezer emberre kimondja a törvény, hogy a diktatúrában betöltött funkcionáriusi szerepe miatt nem indulhat soha többé a demokratikus versenyben jelöltként, és jelent?s állami tisztséget nem tölthet be, vagy az, hogy lássuk az öreg Biszkut a bíróság el?tt? Valószín?leg megtisztulást az els? eset hozhatott volna. A lengyel lusztrációs törvény 40 ezer volt állampárti tisztvisel?re mondta ki, hogy tilos közéleti szerepet és jelent?s állami tisztséget viselniük. Ehhez képest, most van egy olyan törvényünk, amelynek eredményeként mindenki vállat ránthat, s idézheti Horn Gyulát: „Na és…?”



Az ügynökkérdés szintén kezd valami hasonló forgatókönyvet ölteni. Pedig csak meg kéne nézzük a német példát, s Gauck javaslatát. Persze a kormánypárti képvisel?knek is megvan a maguk válasza arra, hogy miért nem, vagy éppen igen az álláspontjuk az ügynöktörvény kapcsán.

Az elmúlt hetek vitái alapján háromféle vélemény alakult ki a frakcióban – nyilván ezek között nem szerepel az az indok, hogy netán kormánypárti képvisel?nek is kellemetlen lehet az ügy.

Az ügynökakták lehet? legszélesebb kör? nyilvánosságra hozatalát támogatja például az új alkotmány megszövegezésében részt vev? Gulyás Gergely, illetve L. Simon László, a kulturális bizottság és az NKA elnöke. A vidéki képvisel?k jelent?s része ugyancsak ebbe a táborba sorolható, s álláspontjuk szerint a választók elvárásainak felelnének meg az akták szélesebb kör? nyilvánosságra hozatalával. ?k képviselik a radikálisabb irányvonalat, s ne hallgassuk el: a jobboldali szavazók hangját.

A Fidesz több vezet? politikusa viszont szakmai ügyként kezeli a kérdést és arra hívja fel a figyelmet, hogy megfontoltan és árnyaltabban, megfelel? jogszabályi háttérrel kell rendezni a kérdést. E csoport véleménye valójában Kövér László házelnök, korábbi titkosszolgálati miniszter álláspontja mögé sorakozik fel, aki attól tart, hogy az akták teljes kör? nyilvánosságra hozatala nemcsak az ügynökök, hanem az áldozatok tekintetében is komoly károkat okozhatnak – nem kell? körültekintés mellett. Lázár János pedig a hódmez?vásárhelyi támogatással, tavaly márciusban elindult honlap-nyilvánosságot tartaná követend? példának, amely a szigorúan titkos (szt) állományú tisztek adatait, széles kör? mellékinformációkkal együtt, háttéranyagok, és magyarázatok kíséretében teszi közzé.

A harmadik csoport álláspontja szerint ma már nem lehet megfelel?en rendezni a kérdést. Legf?bb érvük szerint azért, mert az akták egy része megsemmisült, és szerintük így nem lehet hitelesen rekonstruálni a múltat.

Ez utóbbi érvek állnak talán a leggyengébb lábakon. Mert, ha igaz is az, hogy az akták egy része megsemmisült, attól miért ne ismerhetnénk meg azokat, amelyek fellelhet?ek? Eddig ugyanis, ha ügynököz?s volt, rendre Bauer, Pet? és az SZDSZ–MSZP-garnitúra volt napirenden a politikai diskurzusban. Bizony igencsak drámai lenne, ha jó néhány kormánypárti politikus bekerülne ebbe a citált körbe.

Úgy t?nik, nehezen jöhet jól ki ebb?l a helyzetb?l a Fidesz-KDNP – persze ha egy átgondolt, tényleges szembenézést jelent? javaslattal állnak el?, megfordulhat a dolog. Ám ha megint egy felvizezett javaslat kerül a T. Ház asztalára és ennek eredményeként a valódi, széles kör? nyilvánosságra hozatal elmarad – a már ismert

lusztrációs törvény mintájára –, végleg lemondhatunk arról, hogy késve bár, de mégiscsak megtisztulást hozó rendszerváltozásként tartsák számon a magyarországit az átmenetek sorában.

Zárug Péter Farkas
politológus

demokrata.hu



Ajánló